

# IZBORI KOJI SE (NE) SMIJU PROPUSTITI

A zašto bismo uopće izašli na izbore za EU parlament? Baš to smo upitali nekoliko hrvatskih kandidata koji se bore za mjesto eurozastupnika

**Tekst: Dinko Boić**

**K**ADA SU FRANCUSKI POLITIČARI Jean Monnet i Robert Schuman 9. svibnja davne 1950. godine svijetu predstavili Schumanov plan za zajedničku kontrolu proizvodnje ugljena i čelika i time udarili temelje onoga što danas poznajemo kao Europsku uniju, teško da su mogli anticipirati dimenzije birokratskog mastodonta u koji se njihova beba pretvorila. Tek nekoliko dana nakon 60. rođendana ujedinjene "Stare dame", 25. svibnja 2014., građani Hrvatske moći će svojim glasom, drugi put u povijesti i prvi put na cijeli mandat izabrati 11 sretnika koji će za nemalu naknadu sljedećih 5 godina svetkovati u birokratskim hramovima Strasbourga i Bruxellesa. Riječ je, dakako, o izborima za EU parlament. Nakon što smo na probni rok od godine dana izabrali 12 veličanstvenih o čijim smo europskim danima i učincima doznali daleko manje nego o njihovim privlačnim primanjima, ponovno ćemo o svom trošku na birališta kako bismo s 25 lista i među 275 kandidata izabrali nešto manji broj naših predstavnika. Naime, za razliku od Hrvatske u kojoj birokracija samo buja, Europska unija odlučila se za obuzdavanje broja mjesta u Parlamentu pa je on tako od ove godine ograničen na 751. Mnogo? Da. Dovoljno da Parlament više nalikuje na kaotični Galaktički Senat iz *Ratova zvijezda*, a manje na učinkovito, moderno, zakonodavno tijelo. Iako Unija još nije dobila svog senatora Palpatinea, vjerujem da bi u Grčkoj, primjerice, mnogi njegovu personifikaciju pronašli u izvršnom tijelu Unije - Europskoj komisiji.

No, krenimo redom. Najduža predizborna kampanja u povijesti Hrvatske započela je 7. travnja i do predizborne šutnje 24. svibnja pretendenti za časno mjesto europarlamentarca javnosti će pokušati objasniti zašto baš njih počastiti svojim glasom i pripadajućim beneficijama u vidu plaća, dnevnica, troško-





va ureda... Iako su političke elite apelirale na medije da se ova kampa- nja, za razliku od prošlogodišnje, ne obilježi brojenjem zarade naših EU mandatar (6200 eura bruto plaća bez dodataka, neću više, obećavam), dojm sam da građani uglavnom izbore doživljavaju tek kao nagradu za neka, iz potpuno subjektivnih razloga, njima simpatična lica. Ako iz računice izuzmemo neumorne partijske biračke vojnice, glasove onih koji još izbore doživljavaju kao festival demokracije ili su u njima na- prosto našli svrhu postojanja za taj dan, dobit će oni koji javnosti budu – simpatični. Na djelu je gastarbajterski mentalitet – kojem ćemo od “naših” pomoći da si zaradi nešto “njihovih” eura jer je, eto, zaslužio. A valjda će koji euro završiti i u domovini. Takvoj percepciji nisu odmo- gle ni stranke i nezavisne liste koje se natječu za svoje mjesto pod bri- selskim suncem. “Vaš glas u Europi”, “Spremni smo preuzeti odgovor- nost” i “Posadi ORaH u EU” tek su neki od nemaštovitih predizbornih slogana koji teško da sadržajem mogu učiniti distinkciju u očima bira- ča. Štoviše, većina stranaka na svojim internetskim stranicama uopće nema značajniju sekciju posvećenu predstojećim izborima – računa se, čini se, na slab odaziv birača (na prošlogodišnjim je on bio nepunih 21 posto) i prevagu stranačke glasačke mašinerije.

Ipak, za sve one koji pozele podržati upravo svoju simpatičnu uzdanicu, a ne manje simpatične kolege s njegove liste, mogu to učiniti preferencijal- nim glasanjem. Za razliku od domaćih parlamentarnih izbora, mogu-

s Vijećem Europske unije. Iako u mnogočemu nalik na nacionalne par- lamente, EU parlament ima daleko manje ovlasti. Većinu zakona, koje kasnije rutinski usvajaju nacionalni parlamenti, zajednički donose EU parlament i Vijeće. Europska komisija, pri tom, jedino je tijelo koje ima ovlasti predlagati zakonodavstvo. Zastupnici podijeljeni na odbore sa- stavljaju izvješće o prijedlogu zakonodavnog teksta te ga po potrebi mi- jenjaju. Nakon što se tekst revidira i usvoji na plenarnoj sjednici, Parla- ment je usvojio svoje stajalište a postupak se po potrebi ponavlja dok se stavovi ne usuglase s Vijećem. Prilikom usvajanja zakona u redovnom postupku Parlament i Vijeće o njima suodlučuju, a u posebnim zakono- davnim postupcima Parlament je tek savjetodavan, kao i prilikom odlučivanja o oporezivanju. Parlament ne može sam predlagati zakone, ali može tražiti Komisiju da dostavi Vijeću svoje prijedloge o određenim pi- tanjima. Predsjednik EU parlamenta ima pravo održati govor na počet- ku svakog zasjedanja Vijeća u kojem iznosi stavove Parlamenta o pitanji- ma o kojima će raspravljati šefovi država članica. Također, predsjednik Vijeća na početku i kraju svakog polugodišnjeg predsjedanja s parlamen- tarcima raspravlja o programu Vijeća. Kada je riječ o Europskoj komisi- ji, Parlament ne bira njezine članove osim predsjednika, no ima joj pravo izglasati nepovjerenje u svakom trenutku, nakon čega se mora izabrati novi sastav. Nominalno je riječ o važnom instrumentu kontrole proved- be izvršne politike, no u praksi se to nikada nije dogodilo, a sve takve

## “ODLUKE KOJE DONOSI EU PARLAMENT PRIMJENJUJU SE U HRVATSKOJ I MOGUĆE JE REĆI DA JE EU PARLAMENT SVOJEVRSNI DRUGI HRVATSKI PARLAMENT”, KAŽE PLENKOVIĆ

će je zaokružiti ime svog favorita koje će, ako broj preferencijalnih glasova probije cenzus od 10 posto, skočiti na listi a možda i preuzeti vodstvo. Percepciji EU parlamentarnih izbora kao prosto proširenoj mogućnosti petogodišnjeg uhljebljenja nije odmogla ni sama Unija, a ni državne in- stitucije koje su zbog nje osnovane. Predreferendumska ispiranje mozga stotinama multimedijских sati koje smo prošli prije nekoliko godina, a sve kako bismo (jedva) pristali na ulazak u “europsku obitelj”, omanulo je u pokušaju educiranja javnosti o načinu funkcioniranja kompleksne eu-ropske birokratske mašinerije pa se Parlament u Strasbourgu naprosto ne doživljava kao “pravi” parlament. Od svega toga u kolektivnoj svijes- ti ostala je tek odbojnost prema “Odi radosti” karakteristična za u eteru preforsirane hitove koje nakon jedne sezone više nitko ne može i ne želi čuti, ringišpil žutih zvjezdica na plavoj podlozi i bezlični, sterilni, nasmi- jani lik u odijelu s plakata kojeg je nakon pet minuta nemoguće opisati, ali koji tako nepogrešivo ostavlja europski dojam. U slabašnom pokušaju da se ispravi ta nepravda i da se biračima približi ublaženje kako će po- većane ovlasti EU parlamenta od njega učiniti gotovo “pravi” parlament, izbori za saziv 2014. održavaju se pod parolom “Sada je drugačije”. A što je točno drugačije? Kako bi se na to pitanje odgovorilo, potrebno je shva- titi začudne načine procesa odlučivanja u toj nadnacionalnoj tvorevini.

U pokušaju da se spoji nespojivo, zadovolje svi interesi članica (barem onih najvećih) i kompenzira nedostatak zajedničkog ustava, oružanih snaga i jedinstvene fiskalne politike, u svim procesima sudjeluju četi- ri osnovna tijela – Europsko vijeće koje čine predsjednici i predsjednici vlada država članica, Vijeće EU-a koje čine ministri država članica, Eu-ropska komisija koja je izvršno tijelo Unije i Parlament. Kako bi sve bilo još kompleksnije tu su još Sud, Revizorski sud, pravobranitelj, Europ- ska središnja banka te predstave i istražni odbori. Odnosi institucija regulirani su nizom ugovora, a posljednjim su ponešto povećane ovlasti Parlamenta. Tako će se Europsko vijeće od sada s Parlamentom mora- ti konzultirati o predsjedniku Europske komisije, o čemu su do sada sa- mostalno i konsenzualno odlučivali predsjednici i premijeri država čla- nica. Nadalje, Parlament dijeli ovlasti i kontrolu europskog proračuna

inicijative do sada su propale. Komisija je dužna Parlamentu podnositi izvješća, odgovarati na pitanja zastupnika, a njen predsjednik jednom godišnje zastupnicima drži govor o stanju Unije. Od Suda Parlament može tražiti poduzimanje mjera protiv Komisije ili Vijeća ako nisu dje- lovali u duhu prava EU-a. Kada je riječ o jednom od rijetkih segmenata Unije koji funkcioniraju po principima federacije, monetarnoj politici, Parlament je tek savjetodavan. Prije no što Vijeće imenuje izvršne duž- nosnike Europske središnje banke, mora se savjetovati s Parlamentom koji jednom godišnje dobije i izvješće Banke. Iako ne izglasava proračun u punom smislu te riječi, Revizorski sud Vijeću i Parlamentu predstavlja izvješće o prošlogodišnjem proračunu na temelju čega zastupnici odlu- čuju o tome hoće li Komisiji odobriti razrješnicu za upravljanje proraču- nom. Parlament, također, bira pravobranitelja te Sudu može predložiti njegovo razrješnje, a pravobranitelj može samostalno pokretati istrage.

Kako bi sve bilo nalik na punokrvnu demokratsku proceduru, gra- đani Unije i tvrtke koje na njenom teritoriju posluju mogu Parlamentu podnijeti svoje predstave o zakonima EU-a, a Parlamentu je ostavlje- na i mogućnost pokretanja istraga zbog kršenja europskog zakonodav- stva od strane pojedinih članica. Kako bi svi bili sigurni da ni jedna po- litička opcija neće biti u stanju sama preuzeti “vlast” u Parlamentu, ali i kako bi se velike države članice osigurale od prevlasti malih, broj mjesta u njemu unaprijed je određen, a najveći broj pripada Njemačkoj, njih 96, Francuskoj 74 te 73 Ujedinjenom Kraljevstvu. Bilo kako bilo, Eu-ropska unija pokazala se učinkovitom u onome za što je izvorno zami- šljena – očuvanju mira na europskom kontinentu i zajedničkom trži- štu. Kada je pak riječ o učinkovitosti institucija i kreiranju zajedničkih politika, za sada je krajnji doseg amorfnosti kvazi demokratski birokra- ski bastard koji nemali broj kritičara uspoređuje s posljednjim danima SSSR-a. Crna ili bijela? Nijedno. Europa je više siva. Uglavnom impo- tentna kada je riječ o vanjskoj politici, uglavnom nezainteresirana za uravnotežen gospodarski prosperitet svih članica, uglavnom učinkovita u zaštiti ljudskih prava i slobodnog tržišta i svakako posvećena serijskoj proizvodnji ponekad posve suludih propisa. S obzirom na sve navedeno,





#### TRAŽI SE JEDANAEST LJUDI ZA HRVATSKI INTERES

Tonino Picula iz SDP-a radi javne tribine o izborima za EU parlament i preko Facebooka razgovara s biračima; Nikica Gabrić (lijevo) kaže da u EU parlament trebaju ući osobe s bogatim međunarodnim kontaktima.

izbor jedanaestorice naših poslanika u Parlamentu koji bi trebao zastupati interese 500 milijuna europskih građana ne čini se ništa lakšim. Politički programi, koliko malo znače prilikom izbora nacionalnih parlamenata, postaju još manje važni kada se pokuša racionalizirati odluka o izboru pojedinca u EU parlament. Kako se ne biste s time previše zamarali, razvijena je i aplikacija EUVox 2014. koja bi vam trebala pomoći prilikom odluke – ubacite svoje svjetonazore i klik – aplikacija vam kaže za koga glasati. Možda bi ipak jednostavnije i jeftinije bilo kada bi algoritam nasumce birao parlamentarce. Ne vjerujem da bismo primijetili značajniju razliku, a i oslobodili bi se kolektivne nelagode zbog pojedinih izabranih koji inzistiraju na lošem engleskom. A zašto bismo uopće izašli na izbore? Upravo to smo upitali neke od kandidata i izbornih protagonista. Neka vam oni to bolje objasne, kad ja već ne znam.

#### ANDREJ PLENKOVIĆ, HDZ

Važno je da hrvatski građani u nedjelju, 25. svibnja, izađu na izbore za EU parlament jer Europska unija i njezine institucije imaju sve značajniji utjecaj na život hrvatskih građana. Sudjelovanjem na izborima građani osnažuju demokratski legitimitet EU parlamenta, ali istodobno i odlučuju kakvu Europu žele. Zbog toga što se propisi koje EU parlament donosi ili izravno primjenjuje u Hrvatskoj ili ih Sabor implementira u naš pravni sustav, smatram da je moguće reći da je EU parlament svojevrsni drugi hrvatski parlament.

Zbog ekonomske krize, koja je ostavila traga na svim nivoima europskih društava, građani sve više razumiju da se europska pitanja itekako tiču njihovog životnog standarda. Države članice su povezane i međusobno više nego ikada prije. Zajedničke izazove možemo jedino zajednički rješavati. S druge strane, Europska pučka stranka kojoj pripadam zalaže se i za dosljednu primjenu načela supsidijarnosti te se protivi centraliziranoj Europi.

Nažalost, prošle godine europske je izbore obilježila i niska izlaznost birača, tek nešto veća od dvadeset posto. Nadam se da će se na ovim izborima više hrvatskih građana odlučiti sudjelovati. Obilazeći Hrvatsku, nastojimo stalno komunicirati s biračima na lokalnim razinama, iskomunicirati relevantnost EU parlamenta i važnost sudjelovanja na europskim izborima. Građani svojim aktivnostima na lokalnoj razini mogu dati važan doprinos višerazinskom upravljanju Europskom unijom. Većina lokalnih tema, ne samo zbog važnosti europskih fondova za razvojne projekte lokalnih jedinica, nego i zbog toga što se većina europske legislative primjenjuje na lokalnim razinama, ujedno su i europska pitanja. Propisi koji se donose u EU parlamentu izravno utječu na hrvatske građane i stoga ne treba propustiti mogućnost izbora najkvalitetnijih i dokazanih eurozastupnika.

#### NIKICA GABRIĆ, Nacionalni forum

Lanjski izbori za hrvatske predstavnike u EU parlamentu po izlaznosti građana među najnižima su u Europi (manje glasača je izašlo samo u Slovačkoj), što je dokaz da među hrvatskim građanima i biračima još nema razvijene svijesti o važnosti tih izbora. Bez obzira kako se pritom ponašale najveće političke stranke i grupacije u Hrvatskoj jer im odgovara mala izlaznost kako bi one imale najveće profite od toga, u Nacionalnom forumu svjesni smo promicanja među građanima informacija o sve većoj i snažnijoj ulozi EU parlamenta za budući život svih građana u toj zajedničkoj tvorevini. Sve više zakona i pravnih okvira važnih za život donosi se i donosit će se u Bruxellesu i Strasbourgu. Nacionalna zakonodavstva već su sada, ali bit će i u budućnosti, usklađena sa zajedničkim politikama glede gospodarstva, ekologije, financija i svih drugih važnih djelatnosti. Zato je važno da hrvatski građani i birači koriste svoje demokratsko pravo da, birajući među ponudjenim kandidatima one koji imaju znanja, stručnost, profesionalno iskustvo, međunarodne kontakte i druge vještine, na najizravniji način utječu na položaj i ulogu Hrvatske u budućim odnosima u EU parlamentu. Možda nekome može zvučati naivno da se s 11 izabranih europskih poslanika, koliko će Hrvatska imati idućih pet godina, može utjecati na zajedničku politiku. Nama u Nacionalnom forumu sigurno ne jer znamo iz vlastitih iskustava da se znanjem i informacijama o pojedinim područjima i politikama može u Parlamentu ostvarivati određeni utjecaji, da osobne kvalitete i komunikacijske i lobističke sposobnosti itekako mogu polučiti značajne utjecaje i rezultate, da ljudi koji su u dosadašnjem profesionalnom životu stekli bogat socijalni kapital i mrežu međunarodnih kontakata imaju itekako moć utjecaja. Zato se zalažemo da u EU parlament odu ljudi s najviše takvih kvaliteta, koji imaju međunarodnih iskustava i rezultate u dosadašnjoj profesionalnoj karijeri.

Ekonomska kriza u Hrvatskoj i razočaranost rezultatima i ponašanjem stranaka i koalicija na vlasti i u oporbi svih ovih godina udaljili su građane i birače od birališta, ali za vjerovati je da će na ove izbore za EU parlament izaći barem 30-ak posto ljudi. Bilo bi to dobro i za birače, ali i za stranke, posebno one koje ne pripadaju dvama lijevo-desnim blokovima jer bi se otvorio prostor većoj demokratičnosti.

#### TONINO PICULA, SDP

Činjenica da je EU parlament od 2009. dobio gotovo stotinu ovlasti više i da se oko 50 posto zakona po kojima živimo u Hrvatskoj dono-



si upravo u Parlamentu, dovoljan je razlog da odaziv birača na ovogodišnjim izborima 25. svibnja bude veći nego lani. Izbori za EU parlament omogućit će glasačima da pridonesu jačanju i mijenjanju pravca koji Europa treba zauzeti, prvenstveno u borbi s ekonomskom krizom, nezaposlenošću mladih i drugim problemima. Prilika je to da više od

polo milijarde stanovnika EU kaže u kojem pravcu želi dalje. Također, prvi put na ovim izborima građani direktno utječu na izbor sljedećeg predsjednika Europske komisije - izvršno tijelo Europske unije koje predlaže donošenje zakona i prati njegovu implementaciju. Moj doprinos da odaziv birača bude veći jesu javne tribine koje sam organizirao; primjerice u Zagrebu "Stranci pred vratima - iskustvo Lampeduse", na kojoj smo otvorili temu problema stranaca ne samo u Europi, nego i u Hrvatskoj; zatim okrugli stol koji sam 7. travnja održao u Rijeci, gdje smo govorili o reindustrializaciji na temelju tehnologije i visokog obrazovanja. Održao sam predavanje studentima u Koprivnici, Zagrebu i Šibeniku, a u sljedećim tjednima planiram posjetiti i brojne druge hrvatske gradove i županije gdje ću osim o svom radu kao zastupnika, govoriti i o značaju Europskog parlamenta. Gotovo svakodnevno održavam komunikaciju s građanima putem mog Facebook profila o nizu europskih tema kako bih poslao poruku da je EU parlament i mjesto hrvatskih interesa. Komuniciramo i putem mog ureda na zagrebačkom Zrinjevcu, a sve informacije dostupne su i na internetskoj stranici [www.toninopricula.com](http://www.toninopricula.com) te na mom službenom YouTube kanalu <http://www.youtube.com/user/toninopricula1>. Hrvatska je kao najnovija članica EU suočena s tri vrste izazova: financijskom i gospodarskom krizom, krizom okoliša te krizom porasta nasilja, uključujući međunarodne sukobe. Jedan od načina kojima se pokušava prevladati ta krizna stanja je i obnova socijaldemokracije kao europske povijesne vrijednosti. Upravo o tome će se odlučivati na izborima za EU parlament 25. svibnja, zbog čega je važno da građani izađu i izaberu onog kandidata za kojeg žele da govori u njihovo ime.

## UDRUGA GONG

S obzirom na to da se u prvoj kampanji za EU izbore raspravljalo o plaćama zastupnika i diskriminatornim porukama nekih zastupnika, ove godine GONG očekuje smislenu raspravu o temama koje su važne za svakodnevn život birača. Cilj GONG-ovih aktivnosti je neuhvatljive europske politike spustiti na lokalnu razinu. Stoga će GONG organizirati pet lokalnih savjetovanja o radničkim pravima, zapošljavanju, socijalnim pravima, obrazovanju i zaštiti okoliša i javnih dobara.

Prošle godine izlaznost je bila rekordno niska, a kao birači trebamo biti svjesni da je Europska unija sada dio i Hrvatske. Gotovo svaki drugi zakon o kojem se raspravlja u Hrvatskom saboru dolazi iz Europskog parlamenta. Također, ove godine biramo zastupnike na puni, petogodišnji mandat te se odlučuje i o predsjedniku Europske komisije. Dakle,

očito je da su birači ove godine utjecajniiji no ikada i tu priliku ne smiju propustiti.

## NIKOLA VULJANIĆ, Hrvatski laburisti - Stranka rada

Europski parlamentarni izbori održavaju se 25. svibnja (vidi sad - nekad se to zvalo Dan Mladosti, neću vam reći zašto, ionako vam taj dio povijesti vjerojatno ne znači mnogo). Hrvatski građani biraju 11 zastupnika u EU parlamentu pa bi ih ti ljudi, po definiciji, trebali zastupati, njih i njihove interese u Bruxellesu. Broj propisa koji se tiču svakodnevnog života hrvatskih građana, a koji se oblikuju u EU parlamentu raste i danas je o negdje oko 60-70 posto. To znači da se temeljni oblici zakona (u obliku rezolucija, uredbi i deklaracija) donosi u EU (u Vijeću, Komisiji i Parlamentu) i onda se u Hrvatskoj primjenjuju tako da se hrvatski propisi prilagode njima, ili se primjenjuju izravno. Dakle, zakoni se više donose tamo nego u Zagrebu i nije svejedno tko će odlučivati o tim zakonima. U nacionalnom parlamentu (Saboru, na primjer) jedan zastupnik ne može uraditi mnogo ako iza njega ne stoji partija na vlasti. Ne može, zapravo (a to govorim iz vlasti-

tog iskustva) uraditi gotovo ništa osim da upozori na svinjarije koje se događaju i obeća da on neće svinjarije raditi kad njegovi dođu na vlast. U EU parlamentu nitko nema većinu, dakle ni jedna politička grupacija nije na vlasti. Svaki zastupnik, iz svake političke opcije, može (a to se od njega i očekuje) utjecati na oblik dokumenata koji se donose tako da razgovara s onima koji drugačije misle - s drugim političkim grupacijama. Dogovor i kompromis čarobne su riječi i onaj tko je spreman na dogovor i zna naći kompromis uspješan je političar. Dakle, za razliku od Sabora, uspješan je onaj tko je spreman i sposoban prilagoditi vlastiti stav, a ne ga se držati kao narodni heroj i ne popustiti ni milimetra. To su osobine koje se traže u europskoj politici i najgore što glasač može napraviti jest reći da su svi isti i da neće izići na izbore. Izabrat će se poslušni vojnici velikih stranaka koji će se čvrsto držati partijske politike i od toga nitko neće imati koristi osim partije. Zato je bitno izići na izbore i potražiti kandidata koji zna i hoće.

Koliko god bili razočarani, prevareni i očajni, ako se predate i prepustite drugima da za vas odluče bit ćete još jače razočarani, još jače prevareni i očajniji. A nećete imati ni pravo "jamrati". Imali ste priliku da odlučite i niste je iskoristili. Nemojte da vam se to dogodi.



Nikola Vuljanić  
kaže da u EU parlamentu  
nitko nema većinu pa se  
mного toga može riješiti  
dogovorom

**"KOLIKO GOD BILI RAZOČARANI,  
PREVARENI I OČAJNI, AKO SE  
PREDATE I PREPUSTITE DRUGIMA  
DA ZA VAS ODLUČE BIT ĆETE  
JOŠ VIŠE OČAJNI I JOŠ  
JACĖ PREVARENI"**